

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת שמות תשפ"ה

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

מבחן הכבשים

התורה ממשיכה לספר על משה, מעשה גבורה נוסף. משה בורח אל מדין מארץ מצרים, וכאשר הגיע שם המתין והתיישב על באר המים. לא ארך הזמן ומשה רואה לנגד עיניו מעשה עוול. רועי הצאן המקומיים מגיעים להשקות את צאנם, ואת בנות יתרו הנמצאים בקרבתם, דוחים בבזז ודואגים אך ורק לצאן מרעיתם, או אז עומד משה בפרץ, בעוז וגבורה מושיע הבנות מהרה, ואת צאנם משקה לרוויה. מעשה אצילות זה אינו נעשה עם אנשים בני עמו זרע ישראל, אלא עם אנשים זרים לו, בני אדם מדיינים מעם אחר.

ומי לא יתפעל? – ראו קובץ מידות, אצילות מובחרות: גבורה, גדולה, רדיפת אמת וצדק, כולם באיש אחד כנוסות צורות! נו, האם אחר מעשים עצומים אלו, יכול אדם לערער על כשרותו של משה רבנו להיות מנהיגם של ישראל? מה חסר מכל אלו? אם כן, למה היה צריך גם את 'מבחן הכבשים'?

להיות גדול בדברים הקטנים

אלא כאן התורה הקדושה מבקשת ללמדנו יסוד גדול. אומר המדרש: 'כָּל אֲמֶרֶת אֱלֹהִים צְרוּפָה' (משלי ל ה) – אין הקב"ה נותן גדולה לאדם עד שבודקהו בדבר קטן ואחר כך מעלהו לגדולה. זהו יסוד עצום: אדם השלם הזוכה לגדולה – שם לבו גם למעשים זוטרים, נוהג באדיבות גם עם הקטנטנים ממנו – ובהם הוא נבחן! לפני מנהיג אציל, 'דין פרוטה' שווה ל'דין מאה' – כאשר באים תובע ונתבע לפניו, הוא צורף את טענותיהם ומזככם, מתאמץ בכל אונו לברר את תכלית האמת ואין משנה לו כלל בכמה כסף עוסק הנידון, אין הבדל בין 'מיליון שקלים' ל'אגורה אחת' בשניהם עוטפות את גופו יראה ורעד כשעוסק בדין. אדם כזה הוא סימן מובהק של איש הגון רודף צדק ואמת. כיוצא בדבר במידות האדם, אדם שהוא בעל מידות, כגון: 'הרחמים והחסד' אינו נעשה זר לכל נברא. בין אדם גדול עשיר ושמות. בין גדי קטן מחמת הצמא מעדרו בורח, הבריות כולם ראויים לנדבה וחסד שלמים, כמידת הבורא המנהיג כל בריותיו בטוב וברחמים. כמו שהזכרנו, התורה סיפרה על משה מעשים נפלאים, משה התבונן בסבלות אחיו, סיכן את נפשו כאשר הרג את המצרי וטמנו בחול וכן הושיע את בנותיו של יתרו בגבורה מיד רועים רעים – כל הכבוד, בהחלט אדם מיוחד!

בפרשה אנו קוראים על שיעבוד בני ישראל במצרים ועד תחילת הגאולה. הקב"ה שולח שליח אל פרעה מלך מצרים, לעמוד בפניו במצח נחושה, להביט בעיניו היטב ולומר לו בקול צלול: 'כֹּה אָמַר ה' בְּנִי בְּכָרִי יִשְׂרָאֵל... – במילים פשוטות: 'שחרר את העם מיד! אם לא, אתה תקבל מכות!...' מיהו הנבחר המובחר הראוי להוציא את עם ישראל ממצרים? הלא הוא – האיש משה מזרע הלויים!

מפני מה זכה?

והשאלה: מפני מה משה זכה לכך? מדוע הוא ולא אחר נבחר להיות גואלם ומושיעם של בני ישראל? מהו הסוד המסתתר? והתשובה פשוטה: הקב"ה בחר אותו – הוא הצליח במבחן – בשל כך, קיבל את ה'פרס' הגדול – הזכות להיות רועה ישראל. – מעתה, מעניין מאוד מהו המבחן המיוחד בו עמד משה, האם אנו היינו עומדים בו?...

מבחן הכבשים

אומר המדרש דבר נפלא. אמרו רבותינו: כשהיה משה רבנו רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי. מיד משה רבנו החל רץ אחריו עד שהגיע לחסית כיוון שהגיע לחסית הזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות, כיוון שהגיע משה אצלו אמר באנחה: 'אני לא הייתי יודע שהיית רץ מפני הצמא, ודאי עייף אתה...' תפסו משה והרכיבו על כתפו והיה מהלך.

אמר הקב"ה: "יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם, חיך אתה תרעה את צאני – בני ישראל!"

לכך התורה מדגישה: "וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חֹתֶנּוּ כִּתְּנִי...!"

מה היה חסר בלי המבחן?

וכאן השאלה מתבקשת: משה רבינו כבר בתחילת דרכו, גילה אצילות יתר ומידת רחמים מרובה, כאשר 'ירד אל העם' – יצא מגדולתו הרמה בבית פרעה המלך, והלך והשתתף בצרת אחיו מרי הנפש. התורה מספרת, כאשר משה ראה איש מצרי בן בְּלִיעַל מכה איש עברי מאחיו, לא נבהל ולא כיסה עיניו ונעלם, אלא התמלא לבו רוח קנאה ונקמה על המצרי הנוכרי עושה העוולה, חיש במוצא שפתיו הכזה ובגררי החול טמנהו, למחרת הדבר נודע, ובשל כך פרעה גוזר – משה למיתתו. נסים גדולים עשה לו הקב"ה, וצווארו הציל מחרב פרעה.

המשך בעמ' 3

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם
היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו
02-5408030
משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

שאלה

שניצל עוף או דג שמצופה בפרורי לחם המיוחדים לשם כך וטעמים ערב ומעורב בהם מיני תבלין, האם ברכתו מזוונות, או שהכל.

תשובה

בגמרא ברכות (לו: לז:): כל שיש בו מחמשת המינים מברך עליו בורא מיני מזונות. ושם (לט:). אמרו שאם נתן הקמח לדבוקי בעלמא אינו מברך מזונות.

וכן פסק הרמב"ם (פ"ג מהלכות ברכות הלכה ו) כיצד היא הטפלה המעורבת, כגון לפת או כרוב שבשלו ועירב בו קמח של אחד מחמשת המינים כדי לדבוק, אינו מברך עליו בורא מיני מזונות, שהלפת הוא העיקר וקמחו טפלה, שכל דבר שמערבין אותו לדבק, או כדי ליתן ריח, או כדי לצבוע את התבשיל, הרי זו טפלה, אבל אם עירב כדי ליתן טעם בתערובות הרי הוא עיקר, לפיכך מיני דבש שמבשלים אותן ונותנים בהן חלב חטה כדי לדבק ועושים מהן מיני מתיקה, אינו מברך עליו בורא מיני מזונות מפני שהדבש הוא העיקר.

ובשולחן ערוך סימן רד סעיף יב כתב: כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופותר את הטפילה, וכל דבר שמערבין אותו לדבק או כדי ליתן ריח או כדי לצבוע התבשיל הרי זה טפילה, אבל אם עירב כדי ליתן טעם בתערובות הרי הוא עיקר, לפיכך מיני דבש שמבשלים אותם ונותנים בהם חלב חטה כדי לדבק ועושים מהם מיני מתיקה אינו מברך בורא מיני מזונות מפני שהדבש הוא העיקר.

וכתב עוד בסימן רח סעיף ג: כשנותנים קמח לתוך שקדים שעושים לחולה אם עושים כן כדי שישעור הלב מברך בורא מיני מזונות ואם לדבק בעלמא אינו מברך בורא מיני מזונות וטוב להחמיר ולגמעו בתוך הסעודה לאחר ברכת המוציא ופטור ממנה. ע"כ.

ואפילו הרוב משאר דברים והמיעוט ממיני דגן אם נתנו לטעם, מברך מזונות, וכן כתב בספר האשכול חלק א סו"ס כח והרא"ש פרק ו סימן ז ורבינו ירוחם נתיב טז חלק ה' ועוד.

והנה הדבר ברור כיום שאף שעיקר המטרה בנתינת הפירורים בשניצל היא בכדי שלא ידבק בשעת הטיגון, מכל מקום על ידי נתינת הציפוי נעשה הוא מושבח ומתוקן יותר בטעמו, ואין ספק שיש כוונה ברורה לתוספת טעם.

וידוע מה שכתבו האחרונים שאם נתנו את הדגן על מנת לדבק או להקפות המאכל, כל שהם מוסיפים בו טעם ומחמת כן נעשה ראוי ומתוקן יותר לאכילה מברך מזונות הביאם להלכה בספר הלכה ברורה חלק י

המשך בעמ' 3

הטעיה של שוכר לגבי רכב שכור

ראובן משכיר רכבים באופן פרטי בשכונה מסוימת בירושלים, שמעון היה צריך את הרכב ליומיים והם סיכמו על מחיר, רגע לפני העברת התשלום משמעון לראובן שאל שמעון השוכר את ראובן המשכיר האם יש לרכב ביטוח מקיף? ענה לו ראובן בעל הרכב אכן יש ביטוח, ואתה יכול לנסוע והכל בסדר.

שמעון נסע והנה לצערו ארעה תאונה והוא פגע ברכב 'וקרתי בלי כוונה, לאחר החלפת פרטי הביטוחים וכו' התברר שאין ביטוח לרכב המושכר ושמעון היה צריך לשלם את כל הנזק מכיסו, השאלה היא האם המשכיר ששיקר לשוכר חייב לשלם את הנזק או לא?

תשובה: לו יצויר שהרכב היה מבוטח וחברת הביטוח הייתה אמורה לשלם על הנזק, והמשכיר הוא זה שהטעה את השוכר ושיקר לו, - על המשכיר לשלם על הנזק שבוצע ע"י השוכר.

נימוקים: מובא בשו"ע (ח"מ קכט, ב) ראובן שהוא בעל גמ"ח שבירר על שמעון [שרוצה ללוות כסף מהגמ"ח] אם הוא נאמן, ואם הוא מחזיר חוב בזמן, ולוי אמר לראובן שאכן שמעון הוא אדם נאמן, ועל סמך זה ראובן הלוח לשמעון כסף. ולאחר זמן התברר שלוי הטעה את ראובן בעל הגמ"ח ושמעון הוא נוכל גדול שלא מחזיר את התחייבויותיו. ופסק בשו"ע שאם ברי וברור שראובן הלוח לשמעון על סמך דבריו של לוי, אזי חייב לוי לשלם על הפסדיו של ראובן מחמת גרמי. וחידש הש"ך (שם סק"ז וסק"ח) שכל זה דווקא במקרה שלוי ידע ששמעון נוכל, ובכל זאת הוא המליץ להלוות לו, אבל אם בתום לב לוי המליץ ובאמת באותה שעה שמעון הלוח היה 'נקי כפיים' ורק לאחר מכן הוא 'הקדיח תבשילו' ונעשה רמאי, אין לוי חייב בתשלומי נזקו של ראובן.

דין זה נכון גם לגבי דין שולחני (שם, סי' שו, ו) שאדם מראה מטבע לשולחני (=חלפן כספים) לראות אם המטבע הזה עובר לסוחר או לא והשולחני שיקר עליו ואמר לו שזה מטבע טוב - השולחני חייב מדין גרמי כמ"ש שם שהוא אומר לשולחני 'חזי דעלך קסמיכנא' או כשבורו מתוך הדברים שהוא סומך עליו (ש"ך שם סק"ב)

לכאורה לפי"ז גם בנידו"ד שהמשכיר ששיקר שיש ביטוח והוברר שזה שקר שהוא ישלם לשוכר את ההוצאה שהוא שילם.

לעומת זאת אנו מוצאים (שם, סי' קמו, יז) בראובן שקנה קרקע מלוי, ולאחר שהחזיק בה ג' שנים בא שמעון וטוען שהקרקע היתה גנובה ביד המוכר לוי והיא שלו (של שמעון), לעומתו טוען ראובן (הקונה) שלפני שהוא קנה את הקרקע הוא שאל את שמעון האם לקנות את

המשך בעמ' 4

המשך מע' 1 - מאמר השבוע - הרב אברהם רחמים

אלא שכל מעשים אלו הם 'מעשים גדולים', הם מגלים את התייחסותו של משה אל בשר ודם שיש בכוחו להודות ולהשיב גמול למי שעשה עמו טובה, הכול מבינים שראוי לסייע להציל בני אדם ממצוקתם.

הקב"ה יודע, כי מעשים גדולים אלו, אין הם עדות נאמנה לשלמות אמתית. כולם מבינים ש'דין מאה' - לטעות בדין של מיליון שקלים זה חמור מאוד, אלא החכמה הגדולה היא להיות טוב גם בדין של 'הפרוט' - במעשים שאין מי שיפרגן ויעודד עליהם, מעשים שאין מהם רווח, מעשים שאם היית מדלג עליהם אף אחד לא היה מרגיש ולא אומר מאומה, כאן ב'אגורה השחוקה' הזו, טמונה האמת, במעשים אלו אפשר לדעת אם המידות הטובות מושרשות וטבועות בנפש או שמא הם חיצוניות.

לכך המבחן למידותיו של משה לא נעשה - אלא בעדר הכבשים!

הנה הגדי העיף שברח מעדרו, האם היה מעניין בן אנוש? מה היה קורה אם משה היה נותן לגדי להמשיך לצעוד ברגליו, מיישבו היה יכול לומר לו משהו? האם יש כאן ביטול 'מצוות עשה' או שמא עובר הוא על 'לא תעשה' חלילה? התשובה - לא! זה באמת לא היה מעניין אף בשר ודם, אבל על אלו נאמר 'כי לא מִחֻשְׁבוֹתַי מִחֻשְׁבוֹתֶיכֶם וְלֹא דִרְכֵיכֶם דִּרְכֵי נֶאֱמַר ה'' (ישעיה נה ח)

את בשר ודם אין זה מעניין כלל, אבל את הקב"ה מלך מלכי המלכים, זה מעניין בהחלט! בשביל הקב"ה מעשה קטן זה הוא הקובע - בו הגדולים נבחנים, הוא המודד מי ראוי להיות מנהיג עם ישראל.

משה רבינו מפתיע, הוא מדבר אל הגדי: 'סליחה, לא ידעתי שאתה עיף, בא חמוד אני אעשה לך טרמפ' מרים אותו על כתפיו... אכן, זה רועה כבשים, הראוי להנהיג בני מלכים, אף מלאכים. כך נוהג אדם שהמידות הטובות מושרשות בעומק נפשו. מרחם על הבריות, כמידת הקב"ה המרחם על כל מעשיו. דין נמלה - כדין נור הבריאה. כך כאשר עבר בהצלחה את 'מבחן הכבשים' אזי הקב"ה הכריז עליו כמנהיג ישראל.

'טוב ה' צִפִּי וְרַחֲמָיו עָלַי כָּל מַעֲשָׂיו' נזכה לדבק במידותיו הנפלאות של הקב"ה - אמן!

המשך מע' 2 - נשאלו בקו - הרב אלון בן שבת

סימן רח סעיף י וע"ש בבירור הלכה ס"ק ו. וכן פסק ג"כ מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל בחזון עובדיה ברכות עמוד קצ בענין ברכת הרחת חלקום העשוי מעמילין חטה שיש לברך עליו מזונות. ע"ש. ולפי זה יש לברך על השניצל מזונות.

אולם יש לומר דעד כאן לא מיירי אלא שהמין דגן מעורב ובלול בתערובת אחת ולכן ברכתו מזונות, משא"כ בשניצל שהמין דגן הוא רק ציפוי בעלמא, והעוף ניכר בפני עצמו ואפשר לומר בכה"ג שהציפוי בטל לעוף.

ואכן בספר פרי תואר יורה דעה סימן קיג ס"ק יד כתב שדגים קטנים שנותנים עליהם קמח אזלינן בתר הדגים שהם העיקר, ואין הקמח אלא כדי שלא ידבקו הדגים למחבת, "ואע"פ שמוסיף קצת טעם מחמת הקמח עם כל זה לא להכי עבדא". ע"כ.

אלא שבספר פתח הדביר (סוף ס"ק ג) הביא להפרי"ת וכתב, דדוקא בכה"ג שעיקרו לדבק ואין כוונתו להוסיף טעם, ומחמת כן אין נותנים אלא מעט קמח, ועוד שלא בא הקמח אלא לצורך הדגים שהם בעין, ואין לחוש למה שמוסיף בהם הקמח מעט טעם.

ולפי זה כתב הרה"ג הרב דוד יוסף שליט"א בהלכה ברורה סימן רח עמוד שפז שיש לחלק בין אם נותנים רק מעט קמח בכדי שלא ידבק ובזה דוקא כתב הפרי"ת שאין הקמח עיקר, לבין אם נותנים בו הרבה קמח באופן שודאי בא הקמח לתת טעם כעיקר, וכל שכן היכא שהעוף או הדג דקים ביותר שיש לברך על זה מזונות אף לדברי הפרי"ת. ע"ש.

ויש לי לחלק בזה באיזה ענין שנלענ"ד שהוא נכון, כי הפרי"ת אכן דיבר "בדגים קטנים" שנותנים עליהם קמח כלשונו, וכנראה כוונתו לדגים הקרויים סרדינים וכדומה שהיו מטגנים מהם הרבה כעשרה או עשרים בבת אחת במחבת והקמח שנותנים בהם הוא מועט ביותר ומטרתו למנוע דיבוקן אלא שמוסיף הוא טעם בהם, ובזה אכן ניתן לומר שאם יתן בהם קמח מרובה באופן שיש בו טעם כעיקר שהרי הדגים קטנים הם ביותר, ויברך מזונות וכפי שדויק מדברי פתח הדביר.

אולם בשניצל עוף או דג גדול (פילה מושט וכדומה) שהעוף ניכר בפני עצמו מאוד הגם שהציפוי שם הוא עבה ביותר, בזה יש לומר שאין העוף בטל לציפוי והוא העיקר ויברך שהכל. ואין הכי נמי באופן שהעוף הוא דק ביותר והציפוי עב, אפשר שיברך מזונות.

וראה בחזון עובדיה ברכות עמוד רפט הערה ד שכתב וז"ל: בטנים אמריקאים (קבוקים) המצופים בקמח שהוא אחד מחמשת מיני דגן, ולפי מה שנמסר לי שיעור הקמח שבציפוי הוא כשיעור הבוטן, ברכתם בורא מיני מזונות. ע"כ.

הרי שכתב לברך מזונות וביאר שהציפוי קמח הוא כגודל הבוטן, ובזה אכן י"ל שהבוטן בטל לציפוי ואינו בפני עצמו, אבל אם הציפוי הוא דק ביותר (ויש שני סוגים של בוטנים מצופים בשוק) יברך שהכל אף שעיקר נתינת הציפוי הוא למטרת טעם.

ואכן ראיתי להגר"ש וואזנר זצ"ל בשו"ת שבט הלוי חלק ד סימן קסא וחלק ו סימן כד שכתב שמברכים על דג מצופה בקמח כברכת הדג שהוא העיקר ולא כברכת הציפוי.

ומקור פורסם קטע מצולם ובו נשאל על זה מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל על שניצל עוף מצופה "בהרבה" פירורי לחם, והשיב שהעוף הוא העיקר ויברך שהכל.

הלכה למסקנה

שניצל דג או עוף מצופה בפירורי לחם ברכתו שהכל, ואפילו באופן שהציפוי עבה כל שהעוף ניכר ממש בפני עצמו יברך שהכל, אולם או העוף או הדג דק ביותר והציפוי עב יש לומר שהעוף בטל ומברך מזונות.

בברכה

אלון בן שבת

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

הקרקע ושמעון אמר לו לקנותה, ואם היא היתה גנובה ביד לוי "איך יעצת לי לקנותה?" טוען שמעון יותר קל לי להוציא אותה מידך מאשר להוציא אותה מיד לוי הגנב. הדין הוא שראובן אינו יכול לחייב את שמעון 'היועץ' מדין גרמי.

אגב אורחא יוער יש שרצו להוכיח מכאן כי כאשר יש ליועץ רווח אישי מכך אין השואל ו/או המתיעץ יכול לצפות שיתנו לו עצה הוגנת אשר על כן אף אם השואל אמר לו חזי דעלך קסמיכא אינו יכול לתבעו (שו"ת חוות יאיר סי' סד הובא בפת"ש סי' קד סק"ב, וכן נראה שהסכים לכך הש"ך סי' שו סק"ב, ויעוין עוד בתומים סי' קמו סק"ט)

ולכאורה גם בנידו"ד אין על שמעון השוכר לסמוך על דברי ראובן המשכיר שיתכן ויש לראובן אינטרס לומר שהרכב מבוטח כי הוא מעוניין שישכירו את הרכב ממנו בתקוה של יקרה שום נזק.

אך אולי עדיין יש מקום לחלק בין שכירות רכב לקרקעות, חילוק פשוט, רוב ככל משכירי הרכב אין להם רווח כ"כ גדול אם הם משקרים כי בדרך כלל רכבים שכורים הם מבוטחים, ולכן בוודאי שיש לשוכר לסמוך על המשכיר, מה שאין כן בקונה קרקע יש מקום שיהיה ליועץ רווח גדול מעניין המכירה ולא היה לו לקונה לסמוך על 'היועץ'

זאת ועוד, יש עדיין מקום להסתפק בו האם באמת יהיה אפשר לחייב את המשכיר מדין גרמי? כי בדרך כלל רוב הנסיעות מסתיימות ללא כל נזק, ובשביל לחייב מדין גרמי יש צורך סביר שיבוא נזק מעצתו של המשכיר. לכן עדיין צ"ע.

בברכה יגאל אלון

שור המאה ה-20

הרב יוסף חיים בן שבת

רבי שלמן חוגי עבודי

הצדיק שלא הותיר אחריו ספרים, ולמד לצד גדולי עולם. ואולי שמו פחות מצלצל ומוכר לכם. אז הגיע הזמן להכיר: רבי חכם שלמן חוגי עבודי. הצדיק שנולד בבגדאד וכבר בתור ילד כינו אותו "הארי שבחבורה" מגדולי תשוקתו האדירה בלימוד התורה.

חכם שלמאן חוגי עבודי זצ"ל. נולד לאביו יצחק ולאמו רימה בשנת תרנ"ד (1894) בבגדאד, עיראק. וגדל בתורה וביראה על ברכי חכמי בגדאד. כן, גם הוא למד ב'מדרש בית זליכה' המפורסם לתורה ולתעודה מפי רבותיו הגאונים המפורסמים: חכם יהודה פתיה, חכם שמעון אגסי, חכם שמעון מרדכי, חכם צדקה חוצין וחכם יצחק ממכל. עוד בצעירותו התבלט בשקיפתו העצומה, ועמד בראש חבורת תלמידים, שלמדו יחד מעבר לשעות סדרי הישיבה, עד חצות הלילה.

לאחר מכן בתקופת מלחמת העולם הראשונה ברח לבצרה וייסד את ישיבת 'עזרא הסופר'. עם תום המלחמה חזר לבגדאד, לימד ב'מדרש בית זליכה', ועמד בראש ישיבת 'תומכי תורה' ואף מונה לדיין בבית הדין בבגדאד.

7/10/2023. שלהי חג שמחת תורה. ארץ ישראל. דרום הארץ על גבול רצועת עזה. תאריך נורא ואיום שללא ספק עוד יחרט בכל אחד ואחת מעם ישראל למשך דורות. עם ישראל כל כך שקוע בצרות עד צוואר עד שמאורע אחד משכיח את חברו שקדם לו. או שמא השואה הנוראה והגדולה בעוצמתה ובכמותה היא העילה שגרמה לשאר המאורעות להתגמד, ואיני מוציא מכלל אפשרות שגם מערכת החינוך הכושלת של מדינת ישראל היא שהיתה ועודנה בערכנו שאינם מלמדים מספיק אודות הפרעות שחוו יהדות המזרח מאנוסי משהאד עד הרוגי ושרופי יהודי מרוקו במערת עופראן ועוד..

ואף על יהדות עיראק לא פסחו הפרעות. התאריך: חג השבועות. שנת תש"א 1941. הותקפה הקהילה היהודית בבגדאד ע"י פורעים עיראקיים פרו-נאציים בהשתתפות חיילים ושוטרים עיראקיים. במהלך ההתקפות נרצחו כ-180 יהודים, וכ-2200 נפצעו קשה. נשים נאנסו, ואיבריהם של תינוקות רוטשו באכזריות. חנויות של יהודים ובתייהם, שסומנו מראש נבזזו ונשרפו. בתי הכנסת וספרי התורה חוללו. הצבא הבריטי, ששהה בסמוך לעיר, נמנע להיכנס לעיר ולעצור את מסע הרצח, שהסתיים כעבור יומיים עם כניסתם לעיר של כוחות צבא, המורכבים בעיקר מגדודים כורדיים, הנאמנים ליורש העצר עבד אל-אילה בן עלי אל-האשמי. במהלך ההשתלטות על המהומות נהרגו כ-400 פורעים. פה בדיוק נכנסת דמותו של חכם שלמאן חוגי עבודי, שבמסירות נפש, דאג לקבורת הנרצחים, ועסק בסיוע לפצועים הדואבים. ממש עמד הקב"ה ושתלן בכל דור ודור.

רבה הראשי האחרון של יהדות בגדאד! בשנת תש"ז (1947) החל לשמש כרב הראשי של בגדאד וראש בית הדין לערעורים. ולמעשה היה הרב הראשי האחרון ליהודי בגדאד.

עלייתו לארץ ישראל ופעולו. בשנת תשי"א (1951) זכה ועלה לארץ ישראל. הוא שוכן במעברת תלפיות בירושלים, והופנה לעבוד בעבודת דחק בקרן הקיימת לישראל. תלמידו חכם שמואל דורי, פרסם את הדבר, ובהתערבות הראשון לציון, חכם יצחק נייסים עבר לגור בשכונת קרית יובל, ובשנת תשי"ב (1952) מונה לדיין בבית הדין בפתח תקווה. בגמר הדיונים בבית הדין היה נוסע לבית הכנסת 'אדם נהריים' בתל-אביב, שם מסר שיעורים עד השעות המאוחרות של הלילה. בשנת תשט"ז (1957) מונה לאב בית הדין בירושלים, ובהמשך היה חבר מועצת הרבנות הראשית ודיין בבית הדין הרבני הגדול לערעורים. חכם שלמאן חוגי עבודי עבר לגור ברחוב יפו בירושלים ומסר שיעורים בבתי כנסת רבים בירושלים ובהם 'אוהל רחל', 'מנחת יהודה', 'בחר', 'טוויג', 'עזרא הסופר'.

וז"ל של הרב בן ציון מוצפי שליט"א על הרב עבודי. שאלה לכבוד הרב שליט"א : האם הרב הכיר את הגאון הרב שלמן חוגי עבודי? אביו של סבא רבה שלי היה הרב שלמן זצוק"ל אשמה לשמוע עליו קצת.

תשובה: הכרתיו מקרוב מאוד, גאון גדול בתורה, בקי בש"ס ובארבעת חלקי שלחן ערוך, עניו בתכלית הענווה, מאיר פנים לכל אדם, מימיו לא הרים קולו על שום אדם, בעל מידות נעלות ותורומיות ביותר, היה מקרב את לבבות בני ישראל הפשוטים והנדכאים לאבינו שבשמיים. וכו' וכו' לכל הזמנה היה נענה, אם זו עריכת חופה, מסירת שיעורי תורה בהתנדבות, אזכרות לאנשים פשוטים, לכולם הסכים להופיע, לחזק ולעודד, נפטר בבית הכנסת באמצע שיעור במסכת מגילה, וזכיתי אני העבד לטפל בעריכת הלווייתו באותו היום, אשריו ואשרי חלקו, יהי זכרו ברוך לדור דורים, איש קדוש וענק רוח. עכ"ל.

חכם שלמאן חוגי עבודי נפטר ביום כ"ה באדר תשל"ג (1973) בעת שמסר שיעור בבית הכנסת 'אוהל רחל', ומנוחתו כבוד בהר הזיתים ליד קבר רבו, החכם המקובל יהודה פתיה.

חכם שלמאן חוגי עבודי לא הוציא לאור את חידושו, מעט מדרשותיו לוקטו מפי תלמידיו.

בעקבותיהן של הפיילדות העבריות

בפרשתנו, אנחנו נחשפות לסיפור מיוחד ומרגש - גבורתן של המיילדות העבריות, הן ניצבות בגבורה מול גזרת פרעה. לא רק מונעות את ביצוע הציווי, אלא פועלות באומץ ובמסירות. הן טיפלו בילודים במסירות (שפרה), ואפילו חיוקו (פועה) את היולדות והתפללו שיחיו. התורה מתעדת לדורות שעשו זאת מתוך יראת שמים שכתוב: "ותיראנה המיילדות את האלוקים". יראת שמים זהו אחד מיסודות עבודת ה'. והוא חשוב במיוחד כעובדי ה' שרוצים לגדל דור של עובדי ה'.

יראת שמים - מהי

בספר מסילת ישרים לרמח"ל הקדוש מפורטים שלשה סוגים של יראת שמים - הסוג הראשון הוא יראת העונש - אדם יירא לעבור על מצוות ה' מפני העונשים אשר לעברות. האדם אוהב את עצמו ולכן קל לו להתרחק מן הדבר שיגרום לו רעה. הסוג השני של היראה הוא יראת הרוממות - האדם מתרחק מעשות דבר שאינו רצוי בעיני הבורא מפני כבודו הגדול של בוראו. וירא בכל עת על מעשיו שלא יתערב בהם אף מעט חסרון. ולבוש מלעשות נגד רצונו יתברך שרואנו בכל רגע. והיא היותר קשה להשגה כפי גודל השלמות שמשיגים דרכה. הסוג השלישי הוא יראת החטא האדם מפחד שמא ייכנס במעשיו אף מעט חטא כיוון שעל ידי כך תקטן מעלתו ולא יוכל לכבד את הקב"ה באופן מקסימלי.

יראה - ראייה

כשמש רבינו מברך את עמי "בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו" - הדרך להצליח לא לחטוא היא דרך יראת שמים. ואכן יראה וראיה שזורות יחד. יראת ה' מבוססת על ראיית נוכחותו בכל רגע ורגע בחיינו, ידיעה זו עוזרת להימנע מחטא. מסופר על הח"ח שראה את עגלונו אוכל מפירות שאינם שלו ואמר לעברו "רואים, רואים" העגלון מיוחד חיפש מי רואה, ומשלא ראה שאל לחפץ חיים על כך. ענה לו "עין רואה" ה' יתברך נמצא בכל מקום ורואה אותך. הסיפור הזה ממחיש לנו איך ראיית הקב"ה מונעת מחטא. תפיסת המציאות מתוך ההכרה שאני רוצה לעשות מעשים מתוקנים וראויים לכבוד בוראי היא תפיסת עובד האלוקים. גם בתוך מעשה המצווה עצמו - איך לעשות למען שמו. שלא יתערב בעשיה שמץ של חסר או פגם, או יתערב רגש לא ראוי מספיק למען שמו, או תתערבב המחשבה. כל בחירה שלנו לעשות לכבודו יתברך בשקט ובפרטיות עושה רעש עצום במרומים, בין אם זה במעשה או בדיבור או במחשבה או בהרגשת הלב. כל מאמץ שלנו לראות את הקב"ה משגיח מן החלונות - למצוא אותו בכל זמן בכל המציאויות שנעבור מקשרת אותו אליו ואזי "וקווי ה' יחליפו כוח" השי"ת נותן לנו כוח מתחדש להמשיך להתעלות.

מתנות היראה

המיילדות העבריות זכו ל"ייעוש להן בתים". ואכן יראת ה' בונה בית - מייצרת את כל הדרוש לבניין בית יציב איתן ושמח. כל מהותו של בית זה ביטחון - ביתי הוא מבצרי. והאדם שנמצא במקום הכי בטוח בעבורו זוכה ל "מנוחת הנפש" שזוהי מתנה ענקית. מעין שלוה הממוזגת עם הרפיה - התחושה שיכול לקרות פה עכשיו הכי טוב שיכול להיות, אין לחץ אין דאגות. ויותר לעומק אכן, האדם שרואה מולו תמיד את הבורא, מרגיש שהוא מנהיג אותו בחן וברחמים. הוא הרי מפרנס את כל העולם ודואג לו ומכין מצעדי גבר בכל רגע לכל אחד מהנבראים כולם.

הרגל VS חידוש

היראה גם מאפשרת קשר כי מה שמסכן את יראת השמים זה ההרגל לפעול מתוך שגרה, מצוות אנשים מלומדה, מרוקנת את החיות והחדווה. אופן זה גורם ללאות, במקום להיות בעשייה שמרימה אותנו למעלה ומאפשרת עוד ועוד. היראה - הראיה יוצרת לנו תחושת התחדשות והבנה שהרגע הזה הוא חדש לא היה ולא יהיה כמוהו וגם אני ברגע הזה - לא היה ולא יהיה כמוני. כאימהות לעיתים יש לנו רגעי שבר, שחיקה מהעומס, עד כדי כך שבאותם רגעי אנחנו קורסות למערכולת של עייפות וחוסר כוח, לעיתים המרוץ הלא נגמר גורם גם לחוסר חשק. המטרה שלנו להוסיף למשקפי ראיית המציאות שלנו באותם רגעים את הקב"ה. הרי אנחנו מעוניינות לזכות במתנות "וקווי ה' יחליפו כוח" ו"השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך" - להיות מסורים בידיו הנאמנות של השם יתברך זה לחיות בגן עדן עלי אדמות.

אתגר שבועי

הפעם נתרגל על הנדל"ן שלנו, איך נחיה את ילדנו. הדברים על פי דברי מרן הסטייפלר זצ"ל לאימהות על חינוך ילדים, תבחרו את שלך. רוצה שילדייך יבינו יותר גמרא ומשנה - ההשתדלות שלך היא להתפלל מילה במילה. רוצה שילדייך יהיו בעלי ביישנות מידות טובות ופחות חוצפה - ההשתדלות שלך תהיה לברך כל ברכה לאט ובנחת. רוצה ילדים מוצלחים - תוכלי ע"י להתפלל כל יום ולשאת את עיניך לשמיים. רוצה ילדים מחונכים - ברכת "שהכל נהיה בדברו" שלך מסוגלת לזה. רוצה שמירה לילדים ממחלות, חלילה, או תאונות, וכן הגנה עצומה בשמיים - בהשקעה פשוטה של ברכת המזון שלך בקול, את זוכה לזה. רוצה חן לילדייך - ע"י שתוכרי כל היום בע"ה ב"ה תזכי לזה בע"ה.

החיים שלנו מלאים במתנות - הזדמנויות של רגעים. כל פעם שנוכח לראות את ה', נמצא חיים מלאי שמחה, אמונה ומנוחה.

שבת שלום ואלה מגילגל!
איאלרה דפן

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים